

בבית המשפט המחוזי

מחוז מרכז

בעניין:

ת.צ.

יפעת טורק ת.ז. 038244042

משדרות ירושלים 16 קרית ביאליק

ע"י ב"כ עו"ד שלומי כהן ו/או אמיר ישראלי,
מרחוב המגינים 60א, ת.ד. 33138 חיפה, 31331
טל: 04-8555099, פקס: 04-8555110

התובעת

- נגד -

יוניליוור ישראל מזון בע"מ, ח.פ. 512665399

מדרך יוליוס סימון 52 חיפה 310006

הנתבעת

כתב תביעה

התובעת מתכבדת בזאת, להגיש לבית המשפט הנכבד, בד בבד עם הגשת בקשה לאישור התביעה כייצוגית לפי הוראות חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות") את כתב התביעה כדלקמן.

א. רקע עובדתי:

1. תביעה זו עניינה במקרה בוטה במיוחד של הטעיה צרכנית.
2. הנתבעת, הינה חברת ענק עולמית הפועלת גם בישראל אשר בבעלותה מספר חברות בת. הנתבעת מייבאת ומייצרת שורה ארוכה של מוצרי צריכה בסיסיים והיא נחשבת כיום לחברת מוצרי הצריכה הרביעית בגודלה בישראל. פעילותה הענפה של הנתבעת מתוארת באתר האינטרנט שלה (<http://www.unilever.co.il/ourcompany/aboutunilever/aboutunileverisrael.asp>) במילים הבאות:

יוניליוור ישראל היא חברת מוצרי הצריכה הרביעית בגודלה בישראל והיקף המכירות השנתי שלה מסתכם בכ-400 מיליון אירו. החברה כוללת בתוכה את יוניליוור-בסטפודס (תמ"י לשעבר) (100%), ליוור (100%) וגלידות שטראוס (51%). יוניליוור ישראל מעסיקה כיום מעל 2,000 עובדים באתרי

ייצור, במטה ובמרכזים הלוגיסטיים בכל רחבי הארץ. מטה החברה ממוקם בקריית שדה התעופה, הסמוכה לנמל התעופה בן-גוריון.

- פרטי הנתבעת מאתר רשם החברות מצ"ב **כנספח "ג"** לבקשת האישור.

3. כחלק ממגוון מוצריה, משווקת הנתבעת את המוצר: **"מעדן תות שדה"**. מוצר זה הינו המוצר נשוא תביעה זו.

- תמונות של אריזות המוצר מצ"ב **כנספח "ד"** לבקשת האישור.

4. התובעת הינה צרכנית מן השורה של מוצרי הנתבעת. בכלל זאת רכשה התובעת וצרכה את המוצר "מעדן תות שדה" לפחות שלוש פעמים.

5. מעדן פרי הינו הצורה הטהורה ביותר ממגוון המוצרים לגביהם חל תקן ישראלי 34 (פברואר 1977) שעניינו "ריבות, מרמלדות, קרישים, קונפיטורות ופובידל". התקן מתייחס גם למוצר המכונה בשם "מעדן פרי".

- תקן ישראלי 34 מצ"ב **כנספח "ה"** לבקשת האישור.

6. בהתאם לאיכותו הגבוהה, מחירו של "מעדן פרי" הינו בדרך כלל גבוה יותר ממחירים של מוצרים דוגמת ריבות וקונפיטורות, לגביהם קובע התקן דרישות מחמירות פחות.

7. "מעדן פרי" מוגדר באופן ברור וחד משמעי בסעיף 104.1 לתקן, הקובע באופן הבא:

"מעדן פרי – מוצר מוצק למחצה, המיוצר על-ידי בישול פרי ממין אחד או ממספר מיני פירות, בתוספת אפשרית של פקטין בלבד (כחומר קרישה)".

8. משמע, מעדן פרי יכול שיכלול אך ורק פרי מבושל או מספר מיני פירות מבושלים, והתוספת היחידה האפשרית למעדין פרי הינה חומר קרישה (פקטין).

9. לדאבון הלב, המוצר המתקרא בידי הנתבעת "מעדן פרי" כלל איננו כזה. נוסף על הרכיבים המותרים, מכיל "מעדן תות שדה" שמשווקת הנתבעת את התוספות הבאות אשר אינן מותרות ע"פ התקן:

טבלה א' – חומרי היסוד של "מעדן תות שדה"

שם המוצר	חומרים המותרים ע"פ התקן	חומרים שאינם מותרים לפי התקן
מעדן תות שדה	תות שדה, מקריש (פקטין פירות)	מיץ אגסים מרוכז, רכז לימון, מונע קצף ("E900").

10. יוער, כי בשנת 1998 ובהתאם להוראת חוק התקנים הוסרה הרשמיות מחלק מהוראות ת.ג 34 בהתאם להוראת סעיף 8(ו) לחוק התקנים, התשי"ג 1953:

"תקנים או חלקים מתקנים שההכרזה עליהם כתקנים רשמיים פורסמה ברשומות לפני יום ב' בטבת התשנ"ח (31 בדצמבר 1997), ושהעילה להכרזתם אינה עולה בקנה אחד עם המטרות שנקבעו בסעיף קטן (א), הכרזתם כתקנים רשמיים תמשיך לעמוד בתוקפה עד יום י"א בחשון התשנ"ט (31 באוקטובר 1998); הממונה יפרסם ברשומות את רשימת התקנים או ההוראות שבהם, אשר תוקף הכרזתם פקע, לפי הוראות סעיף קטן זה, ביום י"ב בחשון התשנ"ט (1 בנובמבר 1998)".

11. עם זאת, שר התעשייה והמסחר ניצל את סמכותו מכח חוק הגנת הצרכן וקבע בצו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון) התשנ"ט 1998 את הוראת סעיף 2(ג) הקובעת כי:

"מוצר מזון לא יסומן בשם או בכינוי כאמור בטור א' לתוספת או בשם או בכינוי דומים, אלא אם כן מתקיימים בו אלה:
(1) הוראות התיאור שבסעיפים או בסעיפי המשנה, הישימים לפי הענין, בטור ד' לתוספת של התקן הישראלי המפורט בטור ב' לצידו."

- צו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון) התשנ"ט – 1998 מצ"ב **כנספח "ו"** לבקשת האישור.

12. הצו אוסר על יצרן לכנות את המוצר בשם "מעדן פרי" זולת אם מתקיימות הדרישות בסעיפים 104 לתקן (מין המוצר ותיאורו), 105 לתקן (חומרי מוצא), 1056 לתקן (תוספות) ועוד כהנה וכהנה סעיפים המפורטים בצו.

13. הנתבעת הפרה את הוראות הצו וכינתה את המוצר "מעדן פרי" בניגוד להוראות הדין.

14. **ראשית**, הנתבעת ייצרה את שלושת המעדנים תוך שימוש ב**רכז פרי** מסוגים שונים. ב"מעדן תות שדה" רכז הפרי (רכז אגסים) הינו הרכיב הראשון והעיקרי במוצר, כך שניתן להסיק כי "מעדן תות שדה" מכיל יותר רכז מאשר את הפרי עצמו.

15. בהתאם לתקן, ניתן לעשות שימוש ברכז פרי אך ורק לצורך **ייצור ריבה וקונפיטורה** (כפי שנקבע בסעיף 104.4 לתקן המפנה לסעיף 105). לגבי מעדן פרי, ניתן להכינו אך ורק מבישול פרי, המוגדר ע"פ התקן (בסעיף 103.1) באופן הבא:

"**פרי** – תוצרת חקלאית המכונה "פרי" בשפת יום-יום (לא תמיד כהגדרתו הבוטנית), לדוגמא הדלועיים (למעט מלונים ואבטיחים) אינם נחשבים פרי לצורך תקן זה."¹

16. **שנית**, הנתבעת הוסיפה למעדן הפרי תוספות שונות אשר אינן מותרות להוספה למעדן פרי. תוספות אלו הינן מאלו המצויינות בסעיף 106 לתקן, סעיף הקובע בראשיתו, ובכך חוזר על האמור בהגדרת המונח "מעדן פרי", כי:

"למעדן פרי (מין 104.1) מותר להוסיף רק פקטין כחומר קרישה".

¹ ההדגשות במסמך זה אינן במקור, זולת אם מצויין במפורש אחרת.

"מעדן פרי – מוצר מוצק למחצה, המיוצר על-ידי בישול פרי ממין אחד או ממספר מיני פירות, בתוספת אפשרית של פקטין בלבד (כחומר קרישה)".

עוד יוסף, כי הסעיף מתיר הוספת תוספת "למוצר", כהגדרתו בסעיף 101 לתקן, המחריג מהגדרת "המוצר" את מעדן הפרי.

17. **למרות האמור לעיל, הנתבעת הוסיפה למוצר סיליקון.** לשם הדגשה, החומר E900, המשמש כחומר בולם קצף, הינו לא אחר מאשר הגורם לפרשת "הסיליקון בחלב". החומר הוחדר לענייננו למעדן "תות שדה". כפי שנקבע בידי כב' השופט בנימיני בת.א. 1372/95 **ראבי נ' תנובה** (7.10.08, פורסם ב"נבו") (להלן: "**הלכת תנובה**"), בפסקה 25 לפסק הדין:

"...הנחת כל הצדדים, על סמך ממצאי וועדת דנון, הייתה שהחומר שהוסף לחלב הוא דימטיל פוליסילוקסן שסופק ע"י "צמגל", אשר מכונה "סיליקון" וסימנו המסחרי E-900."

18. יובהר, כי הוספת הסיליקון למעדן פרי אינה מותרת וזאת בניגוד למוצרים אחרים לגביהם חל התקן.

19. התובעת, רכשה את המוצר כמפורט לעיל מתוך מחשבה כי מדובר במוצר איכותי במיוחד המכיל פרי בלבד כפי שמוצהר על גבי האריזה (100% פרי). **התובעת לא העלתה על דעתה כי המוצר כולל רכיבים שאינם טבעיים.**

20. התובעת הניחה כי המוצר אותו רכשה הינו מעדן פרי, התואם את כלל הוראות החקיקה הרלוונטית.

21. יום אחד, הופתעה התובעת לשמוע מחברה קרובה כי קיימת בעייתיות בנושא מעדני הפרי וכי חלק ממעדני הפרי כלל אינם כאלו. דאז, פנתה התובעת לבחון את אריזת "מעדן תות שדה" אותה רכשה לביתה.

22. בעינה ברשימת הרכיבים, הבחינה התובעת כי המוצר כולל רכיב הקרוי E900, עובדה שנראתה לה מוזרה לאור העובדה כי מדובר במוצר האמור להכיל 100% פרי.

23. מייעוץ משפטי שקיבלה התובעת נאמר לה כי אכן, המוצר אינו תואם את התקינה הרלוונטית, וכי המוצר כלל אינו עומד בקריטריונים להיות מכונה "מעדן פרי".

24. עקב הנסיבות המתוארות, חשה התובעת כי היא רומתה בידי הנתבעת, וכי היא רכשה מוצר איכותי פחות ממה שנתכוונה לרכוש. כמו כן התובעת חשה כי נפגעה האוטונומיה שלה עקב הכללתם של רכיבים שאינם פרי, ובראש ובראשונה הסיליקון (E900).

25. יודגש, כי התובעת אינה טוענת כי עקב צריכת הסיליקון היא הועמדה באופן חד משמעי בסיכון בריאותי, אלא שמדובר בחומר שהיא היתה מעדיפה שלא לצרוך, וכמוהו יתר החומרים המופיעים ברשימה (למעט אלו המותרים בהתאם לתקן).

26. לאחר גילוי ההטעיה, חדלה התובעת מרכישת המוצרים.

27. התובעת, כיתר צרכני המוצר, רכשה אותו מתוך מחשבה כי מדובר "במעדן פרי" – ולא כך הוא. לו ידעה התובעת כי אין המדובר במעדן פרי, וכי הנתבעת אינה עומדת בתקנים הרלוונטיים, היא היתה נמנעת מרכישת המוצר.

28. מובן מאליו כי בהוספת החומרים האסורים הנתבעת אף מתעשרת על חשבון צרכניה הואיל והיא חוסכת בהליכי הייצור של המוצר – תחת שימוש בפרי בלבד להבדיל מרכז ומציאת פתרון טכנולוגי אשר ייתר את הוספת הסיליקון - היא בחרה להוסיף למוצר חומרים אסורים. בנסיבות אלו, חומרת ההטעיה, הנזק לצרכן והרווח הרב שמפיקה הנתבעת בעטיה, מצדיקים את אישורה של תובענה ייצוגית זו.

ד. הטיעון המשפטי

א. עילת הפרת חובה חקוקה

29. יסודותיה של עוולת הפרת חובה חקוקה מנויים בהוראות סעיף 63 לפקודת הנזיקין, המורה אותנו באופן הבא:

"(א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליה נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני."

30. לעולת הפרת חובה חקוקה חמישה יסודות (ראה ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש, פ"ד לז(1) 113, בעמ' 139): (א) קיום חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק (ב) החיקוק נועד לטובתו של הניזוק (ג) המזיק הפר את החובה המוטלת עליו, (ד) ההפרה גרמה לניזוק נזק (ה) הנזק אשר נגרם הוא מסוג הנזקים אליו נתכוון החיקוק.

31. לענייננו, הפרה הנתבעת את הוראת סעיף 2(ג) לצו הגנת הצרכן (סימון ואריזה של מוצרי מזון) התשנ"ט 1998 הקובעת כי:

"מוצר מזון לא יסומן בשם או בכינוי כאמור בטור א' לתוספת או בשם או בכינוי דומים, אלא אם כן מתקיימים בו אלה:

(1) הוראות התיאור שבסעיפים או בסעיפי המשנה, הישימים לפי הענין, בטור ד' לתוספת של התקן הישראלי המפורט בטור ב' לצידו."

טור א'	טור ב'	טור ג'	טור ד'	טור ה'
מוצר המזון, שמו או כינויו	שם התקן הישראלי ומספרו	סעיפים או סעיפי משנה בתקן לענין סימון	סעיפים או סעיפי משנה בתקן לענין תיאור	משקל לאחר סינון
פירות וירקות משומרים				
מעדן פרי, פובידל, קונפיטורה, ריבה, מרמלדה, קריש, מעדן פרי-פובידל - הכל בציון שם הפרי או הפירות, ריבה מעורבת	ת"י 34 - ריבות, מרמלדות, קרישים, קונפיטורות ופובידל - אב התשנ"ג (אוגוסט 1993)	104 - מין המוצר ותיאורו; 107 - סימון; 204.3 - המשקל הנקי למעשה.	104 - מין המוצר ותיאורו; 105 - חומרי מוצא; 106 - תוספות; 201 - דרישות כלליות; 202 - תכולת כלל המוצקים הנמסים; 205 - זיהוי הפרי.	

32. הנתבעת הפרה את הוראות תקן ישראלי 34 "ריבות, מרמלדות, קרישים, קונפיטורות ופובידל" (נספח "ה" לעיל) ברגל גסה.

33. הנתבעת ייצרה את המוצר תוך שימוש ב**ברכו פרי** מסוגים שונים. ב"מעדן תות שדה" רכז הפרי הינו הרכיב הראשון והעיקרי במוצר, כך שניתן להסיק כי "מעדן תות שדה" מכיל יותר רכוז מאשר את הפרי עצמו. בהתאם לתקן, ניתן לעשות שימוש ברכו פרי אך ורק לצורך ייצור ריבה וקונפיטורה (כפי שנקבע בסעיף 104.4 לתקן המפנה לסעיף 105). לגבי מעדן פרי, ניתן להכינו אך ורק מבישול פרי, המוגדר ע"פ התקן (בסעיף 103.1) באופן הבא:

"פרי – תוצרת חקלאית המכונה "פרי" בשפת יום-יום (לא תמיד כהגדרתו הבוטנית), לדוגמא הדלועיים (למעט מלונים ואבטיחים) אינם נחשבים פרי לצורך תקן זה."

34. הנתבעת הוסיפה למעדן הפרי תוספות אשר אינן מותרות להוספה למעדן פרי. תוספות אלו הינן מאלו המצויינות בסעיף 106 לתקן, סעיף הקובע בראשיתו, ובכך חוזר על האמור בהגדרת המונח "מעדן פרי", כי:

"למעדן פרי (מין 104.1) מותר להוסיף רק פקטין כחומר קרישה".

"מעדן פרי – מוצר מוצק למחצה, המיוצר על-ידי בישול פרי ממין אחד או ממספר מיני פירות, בתוספת אפשרית של פקטין בלבד (כחומר קרישה)".

35. **למרות האמור לעיל, הנתבעת הוסיפה למוצר סיליקון**. לשם הדגשה, החומר E900, המשמש כחומר בולם קצף הינו לא אחר מאשר הגורם לפרשת "הסיליקון בחלב". החומר הוחדר לענייננו למוצר. כפי שנקבע בידי כב' השופט בנימיני בת.א. 1372/95 **ראבי נ' תנובה** (7.10.08, פורסם ב"נבו") (להלן: "**הלכת תנובה**"), בפסקה 25 לפסק הדין:

"...הנחת כל הצדדים, על סמך ממצאי וועדת דנון, הייתה שהחומר שהוסף לחלב הוא דימיטיל פוליסילוקסן שסופק ע"י "עמגל", אשר מכונה "סיליקון" וסימנו המסחרי E-900".

36. יובהר, כי הוספת הסיליקון אינה מותרת למעדן פרי וזאת בניגוד ליתר המוצרים לגביהם חל התקן.
37. יודגש, כי הסיליקון הינו חומר שנוי במחלוקת מבחינה בריאותית. הגם שישיתכן כי אין ראיות קונקלוסיביות להיותו מזיק בדרך כלשהי, הרי שזכותו של צרכן להימנע מחשיפה אליו מקום בו התקן אוסר את היכללותו במוצר. מן הראוי להביא דברים של מומחה בשם ד"ר ג'רי ווטסון אשר צוטטו **בהלכת תנובה** בפסקה 27 לפסק הדין:

"ד"ר ג'רי ווטסון הוא מומחה לרפואה מונעת שהיה מנהל שירות המזון במשרד הבריאות, ולאחר מכן עבד ביחידה לרפואה מגיעתית ותעסוקתית בבית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית בהדסה. הוא העיד בפני ועדת דנון בענין הסיכון הרפואי הכרוך בצריכת סיליקון (עמ' 937 ואילך, נספח א' למוצגים הנוספים של התובעים). ד"ר ווטסון התייחס לשני מאמרים שפורסמו בנושא בשנות ה-60 וה-70, ואמר: "רק על סמך שני המאמרים האלה, שאחד מדבר על סרטן, אחרי תקופה קצרה ביותר, והשני מדבר על הרס של רקמות בגוף, זה לא דבר שאני הייתי שמח למצוא בחלב של כל תושבי המדינה" (עמ' 939). ד"ר ווטסון התייחס למאמר נוסף שנכתב בשנות ה-90, ופורסם בז'ורנל אמריקאי מאוד רציני, בו נאמר כי לסיליקון יש "השפעה חזקה מאוד על המערכת החיסונית של הגוף... בסופו של דבר הוא הורג את עצמו", והוסיף: "זו אחת ההשפעות האפשריות של הדימיטיל קסילוקסן שהוזרק לחלב, שהוסיפו לחלב..." (עמ' 941). ד"ר ווטסון סיכם: "מקומץ קטן של ראיות, אנחנו רואים שאפשר שהחומר לא כל כך תמים. יכול להיות שהוא הרסני ביותר, כי לא מדובר רק בחשיפה לחיילים. מדובר בזקנים, בילדים, באנשים חולים, כולם היו יכולים לשתות את החלב הזה. זה לא עניין של מה בכך, לדעתי זה מעשה חמור ביותר, רפואית חמור ביותר"

38. איש לא יחלוק, כי סעיפי החוק אותם הפרה המשיבה, נועדו להגן על הצרכן מפני רכישה של מוצר אשר אינו עולה קנה אחד עם דרישות התקינה הרלוונטית. סעיפי הצו נועדו במפורש למנוע הטעיה של הצרכן, כפי שהוטעתה המבקשת.
39. עקב הפרת החובות שבדין נגרם לתובעת נזק.
40. התובעת, רכשה את המוצרים כמפורט לעיל מתוך מחשבה כי מדובר במוצרים איכותיים במיוחד המכילים פרי בלבד כפי שכתוב על גבי האריזה (100% פרי).
41. התובעת הניחה כי המוצר אותו היא רוכשת הינו מעדן פרי, התואם את כלל הוראות החקיקה הרלוונטית. התובעת, ככל צרכן, מעוניינת לרכוש מוצרים התואמים לחקיקה הרלוונטית.
42. התובעת רכשה מוצר שאיננו "מעדן פרי" ואשר אינו יכול להיקרא "מעדן פרי".
43. עקב הנסיבות המתוארות, חשה התובעת כי היא רומתה בידי הנתבעת, וכי היא רכשה מוצר איכותי פחות ממה שנתכוונה לרכוש. לו היתה התובעת מודעת להפרת הוראות הדין בידי הנתבעת, היא היתה נמנעת מרכישת המוצר או בוחרת להשקיע את כספה במעדן פרי התואם את התקינה הרלוונטית.

44. התובעת מעריכה את הנזק הכלכלי שנגרם לה עקב הפרות התקנים בכ-20% ממחירו של המוצר. למיטב זכרונה של התובעת, היא שילמה סך של 15.00 ש"ח בעבור כל מוצר, ובסה"כ ל-3 רכישות מדובר בסך 45.00 ש"ח. נזקה הכלכלי של התובעת עומד על כן על סך של 9 ש"ח.
45. כמו כן התובעת חש כי נפגעה האוטונומיה שלה עקב הכללתם של רכיבים שאינם פרי, ובראש ובראשונה הסיליקון (E900). התובעת חשה עוגמת נפש הנובעת מגילוי התרמית. התובעת, המעדיפה לצרוך מוצרים טבעיים, חשה תחושה של חוסר נוחות עקב צריכת הסיליקון.
46. יודגש, כי התובעת אינה טוענת כי עקב צריכת הסיליקון היא הועמדה באופן חד משמעי בסיכון בריאותי, אלא שמדובר בחומר שהיא היתה מעדיפה שלא לצרוך, וכמוהו יתר החומרים המופיעים ברשימה (למעט אלו המותרים בהתאם לתקן). התובעת היתה מעדיפה, מבחינה בריאותית, לצרוך מוצר התואם לתקן ואשר כולל אך ורק פרי וחומר מקריש.
47. בע"א 1338/97 **תנובה נ' ראבי**, פד נז(1) 672, 682, נאמרו הדברים הבאים בידי כב' השופטת נאור:

"הנזק הלא ממוני שהתובע טוען לו מאופיין בתחושת הגועל הנובעת מכך שמדובר בסיליקון, על כל המטען האסוציאטיבי המלווה חומר זה. לדעתי, נזק מסוג זה הוא לכאורה נזק בר-פיצוי. הטעיה בדבר תכולת החלב במקרה זה היא לכאורה בגדר פגיעה באוטונומיה של הפרט. **אנו עוסקים במוצר מזון. זכותם של צרכנים היא לקבוע מה יכניסו לפיהם ולגופם וממה יימנעו.** מי שרוצה למשל לצרוך רק מזון כשר, ויסתבר לו בדיעבד שהמזון שהוצג תוך הטעיה איננו כזה, יחוש תחושת גועל ופגיעה באוטונומיה שלו. כך יחוש גם מי שצורך רק מזון אורגני, והתברר לו בדיעבד שמזון שפורסם כמזון אורגני איננו כזה. מי שמבקש לקנות חלב דל שומן דווקא לא יסכים עם כך שימכרו לו תוך הטעיה חלב שבו שיעור השומן גבוה, ולהפך. בכל המקרים הללו ובמקרים רבים אחרים שניתן להעלות על הדעת, ישנה פגיעה באוטונומיה של הפרט, אף שאין עמה נזק גוף או סכנה ממשית לנזק גוף. לכל צרכן וצרכן העדפות בנוגע למזונותיו, העדפות המבטאות לעתים את האידאולוגיה שהוא מאמין בה כדרך לחיים נכונים או בריאים. אכן, זה שאינו שומר כשרות יוכל לומר לשומר הכשרות: מה קרה אם אכלת מזון שאינו כשר; לא נגרם לך כל נזק. לא זו השקפתו של מי שמבקש לשמור על כשרות או לאכול רק מזון אורגני או מזון דל שומן."

וכך קבעה כב' השופטת פרוקצ'יה (בפסקה 13 לפסק-דינה):

"בענייננו מדובר בהוספת מרכיב לדבר מאכל תוך הפרת חובת התקן הרשמי בלא שהצרכן ידע את דבר קיומו של אותו מרכיב במזון שצרך ובמציאות דברים שבה אותו תוסף מזון איננו מזיק לבריאות. לשאלה באיזו מידה עוגמת נפש של צרכן במצב דברים זה היא בבחינת נזק הנובע ממהלכם הטבעי של הדברים, אין תשובה אחידה אשר קורצה מעור אחד. אכן עשויים להיות מצבים קיצוניים שבהם הטעיה לגבי מרכיביו של מוצר אכילה, גם כשאין בהם נזק בריאותי, עשויה להיות בעלת חשיבות מיוחדת לצרכן מהיבטים שונים, למשל מבחינה ערכית, מבחינת השקפת עולמו או עקב קיומה של העדפה מוגדרת למוצר בעל מרכיבים מסוימים לצורך השגת תכלית ספציפית. כך למשל הצגת מוצר אכילה ככשר אף שאינו כשר, או הצגת מזון כמזון אורגני אף שאינו כזה, או הצגת מוצר כדל-שומן בעוד שלמעשה הוא רב-שומן – אלה עשויות במקרים מסוימים להוליד נזק לא ממוני שניתן לומר במידת ודאות כי הוא נגרם באורח טבעי ובמהלכם הרגיל של הדברים כתוצאה ישירה מעולת הנתבע. בסוג מקרים אלה מצויה בלב הצרכן העדפה ברורה ומוגדרת

למוצר בעל אפיון מסוים – בין העדפה שמקורה בערכי דת והשקפת עולם, בין העדפה הנובעת מערכי טבעונות ובין העדפה הבנויה על תכלית לשלוט בהיקף הקלוריות הנצרכות מהמזון, וכיוצא באלה עניינים. פגיעה בהקשרים אלה בזכותו של הצרכן לבחור את המוצר הראוי בעיניו היא פגיעה ממשית בתחום העדפותיו כפרט, ונזקו הכללי מפגיעה זו אינו קשה להוכחה.

קיומה של העדפה מוגדרת וברורה של הצרכן לרכוש מוצר בעל איכויות מוגדרות עשוי לתת בידו כלי לגיטימי לתבוע את נזקו מהמשווק על הפרת חובתו שלא להטעותו לגבי תכונותיו של המוצר הנרכש. עילה מסוג זה עשויה במקרים מתאימים גם להצדיק תובענה ייצוגית אשר את בני קבוצתה, השותפים לתובענה, ניתן להגדיר בלא קושי מיוחד. אולם המקרה שלפנינו הוא שונה, והתשובה לו קשה ומורכבת יותר.

48. עקב ההטעיה, סבלה התובעת מפגיעה באוטונומיה ונפגמה יכולתה להכריע בדבר הרכב מזונותיה, מה לצרוך וממה להימנע. התובעת רכשה מוצר בריא פחות ממה שנתכוון לרכוש. התובעת נתכוונה לרכוש "מעדן פרי" המכיל 100% פרי ובפועל רכשה התובעת מוצר אשר אינו יכול שיהיה מעדן פרי (בהתאם לחקיקה הרלוונטית) ואשר אינו יכול להיות מכונה "100% פרי".

49. התובעת מעריכה את הפגיעה באוטונומיה בסך של 50 ש"ח. נזקה של התובעת מסתכמים על-כן בסך 59 ש"ח.

ב. עילה לפי חוק הגנת הצרכן

50. סעיף 2 לחוק הגנת הצרכן, קובע את הבאות:

2" איסור הטעיה

(א) לא יעשה עוסק דבר – במעשה או במחדל, בכתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת – העלול להטעות צרכן בכל עניין מהותי בעסקה (להלן – הטעיה); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו עניינים אלה כמהותיים לעסקה:

- (1) הטיב, המהות, הכמות והסוג של נכס או שירות;
- (2) המידה, המשקל, הצורה והמרכיבים של נכס;
- (3) מועד ההספקה או מועד מתן השירות;
- (4) השימוש שניתן לעשות בנכס או בשירות, התועלת שניתן להפיק מהם והסיכונים הכרוכים בהם;
- (5) דרכי הטיפול בנכס;
- (6) זהות היצרן, היבואן או נותן השירות;
- (7) השם או הכינוי המסחרי של הנכס או השירות;
- (8) מקום הייצור של הנכס;
- (9) תאריך הייצור של הנכס או תאריך תפוגתו;
- (10) החסות, העידוד או ההרשאה שניתנו לייצור הנכס או למכירתו או למתן השירות;

(11) התאמתו של הנכס או השירות לתקן, למיפרט או לדגם ;

(12) קיומם של חלפים, אבזורים או חמרים המיוחדים או המתאימים לתיקון הנכס או לשימוש בו ;

51. אחריותה של הנתבעת כיצרנית ו/או משווקת ו/או מחזיקה, של המוצרים נשוא הטעיה, קבועה במפורש בסעיף 2(ב) לחוק הגנת הצרכן הקובע כי :

”(ב) לא ימכור עוסק, לא ייבא ולא יחזיק לצרכי מסחר נכס שיש בו הטעיה ולא ישתמש בנכס כאמור למתן שירות.”

52. לענייננו, הוטעתה התובעת לרכוש מוצר הנחזה להיות מעדן פרי, המכיל 100% פרי, בעוד שבפועל רכשה התובעת מוצר אשר אינו יכול שיהיה "מעדן פרי" העשוי מ-100% פרי הואיל והוא אינו עומד בחקיקה הרלוונטית והואיל והוחדרו אליו רכיבים נוספים, מלבד פרי, האסורים בהתאם לתקן, כמפורט לעיל.

53. הנתבעת יצרה מצג מטעה עת כנתה את המוצרים "מעדן פרי" ועת הכריזה כי הם מכילים "100% פרי" על גבי האריזה.

54. לולא היה המוצר מכונה "מעדן פרי" ומסומן במילים "100% פרי" היתה התובעת נמנע מרכישת המוצרים או בוחרת להשקיע את כספה במעדן פרי התואם את התקינה הרלוונטית.

55. התובעת הסתמכה על-כן על ההטעיה ונגרם לה נזק. נזקה של התובעת מפורטים כדבעי בפרק שעניינו הפרת חובה חקוקה.

ג. הסעדים המגיעים לכלל חברי הקבוצה

56. יובהר ראשית, כי בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות תפקידו של בית המשפט הנכבד הוא להגדיר את קבוצת התובעים, כאמור בסעיף 10(א) לחוק בו מצויין כי "אישר בית המשפט תובענה ייצוגית, יגדיר בהחלטתו את הקבוצה שבשמה תנוהל התובענה".

57. בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת לאשר את ניהול התובענה בשם קבוצת הצרכנים הבאה : "כל צרכן אשר רכש מוצר בשם "מעדן תות שדה" הנושאים את סימן המסחר "778" ואשר יוצר ו/או שווק על ידי הנתבעת במהלך 7 השנים שקדמו ליום הגשת התובענה."

58. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר לתובעת לתבוע בשמם את של חברי הקבוצה את הסעדים כמפורט להלן : פיצוי בגובה 20% ממחיר כל אריזה ואריזה של המוצר, ופיצוי בסך 50 ש"ח לכל צרכן וצרכן בגין הפגיעה באוטונומיה.

59. אין לתובעת נתונים בדבר מכירתו של המוצר. בהערכה זהירה, ובהתחשב בכך שמדובר במוצר הנמכר בכל אחת מרשתות השיווק הגדולות, מעריכה התובעת כי המוצרים נרכשו בידי 100,000 צרכנים וכי במהלך השנים בהן שווקו נרכשו מהם כ-1,500,000 יחידות.

60. כן תעריך התובעת כי המחיר הממוצע לאריזה הינו 15.00 ש"ח.

61. על כן, עומד הפיצוי לכלל חברי הקבוצה על סך 4,500,000 ש"ח (סעד ההשבה החלקית) ו-5,000,000 ש"ח (פגיעה באוטונומיה) ובסה"כ עומד הפיצוי לכלל חברי הקבוצה על סך 9,500,000 ש"ח.

62. "דרך המלך" במתן סעד במסגרת תביעה ייצוגית הינה באמצעות פסיקת פיצוי אינדוידואלי לכל חבר בקבוצת התובעים.

63. בהקשר זה, קובע סעיף 20(א) לחוק תובענות ייצוגיות באופן הבא:

(א) הכריע בית המשפט בתובענה הייצוגית, כולה או חלקה, לטובת הקבוצה שבשמה נוהלה התובענה הייצוגית, כולה או חלקה, רשאי הוא במסגרת החלטתו על מתן פיצוי כספי או סעד אחר לחברי הקבוצה להורות, בין השאר, הוראה כמפורט להלן, לפי הענין, ובלבד שלא יהיה בכך כדי להכביד במידה העולה על הנדרש על חברי הקבוצה או על בעלי הדין:

(1) על תשלום פיצוי כספי או על מתן סעד אחר, בשיעור ובאופן שיקבע, לכל אחד מחברי הקבוצה שהוכחה זכאותו לפיצוי או לסעד כאמור;

(2) על כך שכל חבר קבוצה יוכיח את זכאותו לפיצוי כספי או לסעד אחר:

(3) על תשלום פיצוי כספי בסכום כולל ועל אופן חישוב חלקו של כל חבר קבוצה, ובלבד שסכום הפיצוי הכולל ניתן לחישוב מדויק על יסוד הראיות שבפני בית המשפט; הורה בית המשפט על תשלום פיצוי כספי בסכום כולל כאמור, רשאי הוא להורות בדבר חלוקה בין חברי הקבוצה, באופן יחסי לנזקיהם, של יתרת הסכום שתיוותר אם חבר קבוצה, אחד או יותר, לא דרש את חלקו, לא הוכיח את זכאותו לפיצוי או לסעד, לא אותר או שלא ניתן לחלק לו את חלקו מסיבה אחרת, ובלבד שחבר קבוצה לא יקבל פיצוי כספי או סעד אחר מעבר למלוא הפיצוי או הסעד המגיע לו; נותרה יתרת סכום לאחר החלוקה לחברי הקבוצה כאמור, יורה בית המשפט על העברתה לאוצר המדינה.

64. החוק קובע מנגנון גמיש במסגרתו יהא רשאי ביהמ"ש לקבוע כיצד ניתן יהיה להוכיח את נזקם האישי של החברים בקבוצה, כאשר בהתאם לסעיף 20(א)(3) יתרת הכספים – אשר לא יידרשו – תועבר לאוצר המדינה.

65. לחליפין, במידה ויתגלו קשיים באיתור חלק מחברי קבוצת התובעים (מה שסביר מאוד בהחשב בסכום התביעה הנמוך), ניתן יהיה ליישם את עקרונות "הפיצוי לטובת הציבור" הקבועים בסעיף 20(ג) לחוק:

“מצא בית המשפט כי פיצוי כספי לחברי הקבוצה, כולם או חלקם, אינו מעשי בנסיבות הענין, בין משום שלא ניתן לזהותם ולבצע את התשלום בעלות סבירה ובין מסיבה אחרת, רשאי הוא להורות על מתן כל סעד אחר לטובת הקבוצה, כולה או חלקה, או לטובת הציבור, כפי שימצא לנכון בנסיבות הענין.”

66. פסיקת סעד לטובת הציבור הוכרה גם כסעד ראוי בפסק-דינה של כבוד השופטת נאור בענין **תנובה נ' ראבי** (בעמ' 687):

“שאלת הסעד ושאלת הגדרתה של “הקבוצה” הן שאלות שיש ביניהן, כפי שנראה, קשר גומלין הדוק. בית המשפט עמד בצדק על כך שאין דרכם של צרכנים לשמור קבלות בגין רכישת החלב, ויהיה קושי במשפט עצמו בהבאת ראיות בידי תובעים פוטנציאליים. נראה לי שפתרון אפשרי לקושי בזהווי חברי הקבוצה שסביר שאכן יתעורר הוא שייקבע פיצוי לטובת הקבוצה או לטובת הציבור...”

לכית המשפט סמכות רחבה לקבוע את הסעד, ועמדתי היא שגם בתביעות לפי חוק הגנת הצרכן ניתן לקבוע סעד לטובת הציבור או סעד לטובת הקבוצה.”

67. את חישוב הסך הכולל של הפיצוי לחברי הקבוצה ניתן יהא לעשות באמצעות כלים סטטיסטיים או בדרך של אומדנא. כפי שנקבע למשל לאחרונה ע"י ביהמ"ש העליון בע"א 345/03 **רייכרט נ' יורשי המונח משה שמש ז"ל** (ניתן ביום 7.6.07):

“סיכומם של דברים עד כה, עקרונית ניתן לקבוע את הנזק בתובענות ייצוגיות בדרכים שונות אשר מיושמות בקשת רחבה של מצבים. מן הצד האחד עומדת, כנקודת מוצא, דרך ההוכחה הקבועה בסעיף 20(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות ובתקנות ניירות ערך, לפיה מוכח הנזק באמצעות הגשת תצהירים על-ידי כל אחד מחברי הקבוצה. דרכי הוכחה נוספות, אשר קרובות במהותן להליך האינדיבידואלי, מבוססות על קביעת נזקו של כל אחד מחברי הקבוצה אך זאת, ללא ניהול הליך מפורט של הגשת תצהירים, אלא באמצעות חישוב כללי המבוסס על נתונים עובדתיים שאינם שנויים במחלוקת או ניתנים להוכחה פשוטה. ניתן, כמובן, לשלב בין שתי הדרכים, על-ידי התוויית נוסחה כללית שתיושם, לגבי כל אחד מיחיד הקבוצה, על-פי הנתונים המיוחדים הנוגעים לו. מן העבר האחר, קיימות דרכים נוספות לקביעת הפיצוי, המבוססות על קביעת סכום הנזק הכולל שנגרם לקבוצה כולה באמצעות שיטות שונות שפורטו לעיל. לבסוף, במקרים בהם לא ניתן לחשב את הנזק (אף שאין חולק כי נגרם), קיימת אפשרות לקבוע את סכום הפיצוי גם על דרך האומדנה.”

68. מכל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד :

(א) לחייב את הנתבעת לשלם לקבוצה סך של 9,500,000 ש"ח.

(ב) להורות על פסיקת גמול מיוחד לתובעת.

(ג) להורות על תשלום שכר טרחת עורך-דין לעורכי-הדין המייצגים באחוזים מתוך הקרן בהתאם לשיקול דעתו של ביהמ"ש הנכבד וכן על תשלום הוצאות משפט.

שלומי כהן, עו"ד

אמיר ישראלי, עו"ד

ב"כ התובעת